

Бондар Євген Якович

аспірант,

Державний вищий навчальний заклад

«Український державний хіміко-технологічний університет»

Фісуненко Надія Олександрівна

кандидат економічних наук,

завідувачка кафедри аналітичної економіки та менеджменту,

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

М'ячин Валентин Георгійович

доктор економічних наук,

професор кафедри аналітичної економіки та менеджменту,

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-364-7-2>

ВПЛИВ НОРМ СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ НА ОЦІНКУ ТА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Міжнародні стандарти оцінки конкурентоспроможності підприємств визначають основні принципи та методики, які допомагають підприємствам оцінювати свою конкурентоспроможність на міжнародному ринку. Деякі з найбільш важливих міжнародних стандартів у цій області включають:

ISO 9001 – цей стандарт визначає вимоги до систем управління якістю в організації. Його застосування допомагає підприємствам підтримувати високу якість продукції та послуг, що є важливим аспектом конкурентоспроможності.

Стандарт ISO 9001:2015 встановлює вимоги до системи управління якістю (СУЯ) та визначає принципи, які повинні бути враховані організацією для досягнення заданих цілей якості та конкурентоспроможності. Один із ключових аспектів стандарту – це

забезпечення відповідності продукції вимогам клієнтів та законодавства.

Згідно зі стандартом, організація повинна визначити потреби та очікування потенційних існуючих клієнтів. Це допомагає організації розробляти продукцію, яка відповідає вимогам та очікуванням споживачів, що сприяє збільшенню конкурентоспроможності на ринку.

Організація також повинна визначити та врахувати вимоги законодавства та інших відповідних вимог, що стосуються її продукції. Це забезпечує відповідність продукції з вимогами безпеки, якості та інших відповідних стандартів.

Ще однією важливою вимогою стандарту є постійне покращення системи управління якістю. Організація повинна вдосконалювати свої процеси та підходи до виробництва, щоб забезпечити стабільну якість продукції та задоволення потреб клієнтів. Це також допомагає збільшити конкурентоспроможність продукції на ринку.

ISO 14001 – цей стандарт визначає вимоги до систем управління навколишнім середовищем. Він допомагає підприємствам зменшити негативний вплив на довкілля, що може позитивно вплинути на їхню конкурентоспроможність.

Згідно зі стандартом, Підприємство повинно визначити та оцінити потенційні впливи своєї діяльності на довкілля та прийняти заходи з їх зменшення або уникнення. Це допомагає зменшити негативний вплив на навколишнє середовище та підвищити екологічну ефективність продукції, що може стати додатковим конкурентним перевагою на ринку.

Підприємство також повинно врахувати вимоги законодавства та інших відповідних вимог, що стосуються її впливу на довкілля. Це допомагає уникнути конфліктів з законодавством та іншими стейкхолдерами, що може негативно позначитися на репутації та конкурентоспроможності організації.

Ще однією важливою вимогою стандарту є постійне покращення системи управління довкіллям. Підприємство повинно

систематично вдосконалювати свої процеси та підходи до охорони довкілля, щоб забезпечити стабільну екологічну ефективність та відповідність вимогам.

ISO 26000 – цей стандарт надає рекомендації щодо соціальної відповідальності бізнесу. Він допомагає підприємствам розвивати сталість та підтримувати добрі відносини зі співробітниками, клієнтами та іншими зацікавленими сторонами.

EFQM Excellence Model – це модель, яка визначає основні критерії та підходи до досягнення відмінності в управлінні організацією. Вона допомагає підприємствам оцінювати їхній рівень конкурентоспроможності та визначати напрямки для подальшого розвитку.

Global Reporting Initiative (GRI) – це ініціатива, яка визначає стандарти звітності для організацій щодо їхньої соціальної, економічної та екологічної діяльності. Ці стандарти допомагають підприємствам показати свою відкритість та відповідальність перед зацікавленими сторонами.

Ці стандарти відіграють важливу роль у підвищенні конкурентоспроможності підприємств, сприяючи їхньому сталому розвитку та забезпеченню успішного конкурентного позиціонування на ринку.

На жаль, немає конкретних міжнародних стандартів, які б містили формули для оцінки конкурентоспроможності підприємств. Однак, існують різні підходи та методики, які можна використовувати для оцінки конкурентоспроможності, а також ряд показників, що допомагають в цьому процесі. Серед них такими є:

1) *метод порівняльної оцінки*. Один з простих способів оцінити конкурентоспроможність полягає в порівнянні показників підприємства з показниками його конкурентів або з власними результатами в минулому. Формула для цього має такий вигляд

$$\text{Competitiveness} = \frac{\text{Company Indicator}}{\text{Competitor Indicator}} \times 100\% ;$$

2) *метод Майкла Портера «Діамант конкурентоспроможності»*. Цей метод визначає чотири основні

складові конкурентоспроможності підприємства: фактори попиту, фактори постачання, наявність конкурентів та підтримка уряду. Формула для оцінки може виглядати як

$$Competitiveness = \frac{Demand\ Factor \times Supply\ Factor}{Competitors\ Factor \times Government\ Support\ Factor} ;$$

3) метод "Вартість-Ціна-Стандартизація". Цей метод враховує вартість продукції, цінову політику та ступінь стандартизації виробів. Формула для оцінки конкурентоспроможності має наступний вигляд

$$Competitiveness = \frac{Cost\ of\ Production \times Price\ Policy}{Standardization\ Level} .$$

Ці методи можна комбінувати та адаптувати відповідно до потреб конкретного підприємства та його ринкової ситуації. Важливо враховувати, що оцінка конкурентоспроможності є складним процесом, який вимагає аналізу багатьох факторів, підходів та використання сучасних методів оцінки конкурентоспроможності підприємства та його продукції [1].

Література:

1. М'ячин В.Г. Оцінка конкурентоспроможності промислової продукції за допомогою методу нечіткої логіки. *Науковий вісник Херсонського державного університету: Серія «Економічні науки»* : 36. наук. праць. Херсон, 2015. Вип. 16. Ч. 2. С. 68–71.